

Varstvo pred neeksplodiranimi ubojnimi sredstvi (NUS)

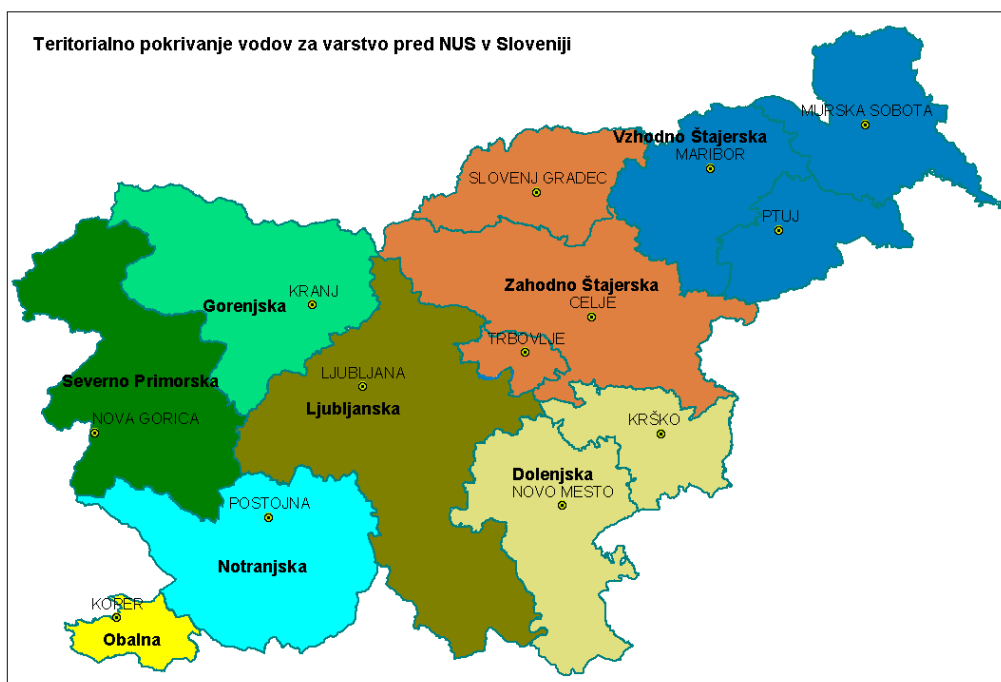
1 UVOD

Varstvo pred neeksplodiranimi ubojnimi sredstvi je v Sloveniji urejeno na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (uradno prečiščeno besedilo Uradni list RS št. 51/2006) Pravilnika o vratsvu pred neeksplodiranimi ubojnimi sredstvi (Uradni list RS št. 21/2003) podzakonskim aktom merili za organiziranje in opremljanje enot za varstvo pred NUS (Uradni list RS št. 15/2000) in merili za izračun nadomestil in povračil stroškov pri izvajanju varstva pred neeksplodiranimi ubojnimi sredstvi (številka: 843-211/2006-1 z dne 19.12.2006) ter sklepom o določitvi vrednosti točke (številka: 843-211/2006-3 z dne 10.8.2007). Nova dokument as tega področja je Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS št. 92/2007) in Pravilnik o kadrovski in materialni formacijah enot, služb in organov Civilne zaščite (Uradni list RS št. 104/2008 z rokom izvedbe 1.1.2010).

V Sloveniji smo ustanovili osem enot za varstvo pred NUS, ki teritorialno pokrivajo več izpostav URSZR (izpostav 13). Teritorialna pokritost je sledeča (glej sliko):

TERITORIALNA POKRITOST Z VODI ZA VARSTVO PRED NUS

1. Izpostava CELJE, Prešernova 27, 3000 Celje
2. Izpostava NOVO MESTO, Seidlova cesta 1, p.p. 203, 8000 Novo mesto
3. Izpostava NOVA GORICA, Sedejeva 9, 5000 Nova Gorica
4. Izpostava MARIBOR, Ul. Vita Križherja 26, 2000 Maribor
5. Izpostava KOPER, Ferrarska 5b, 6000 Koper
6. Izpostava LJUBLJANA, Vojkova cesta 61, 1000 Ljubljana
7. Izpostava KRANJ, Bleiweisova cesta 32, p.p. 42, 4000 Kranj
8. Izpostava POSTOJNA, Kolodvorska 5, 6230 Postojna

Organizacijska shema enot za varstvo pred NUS je sledeča:

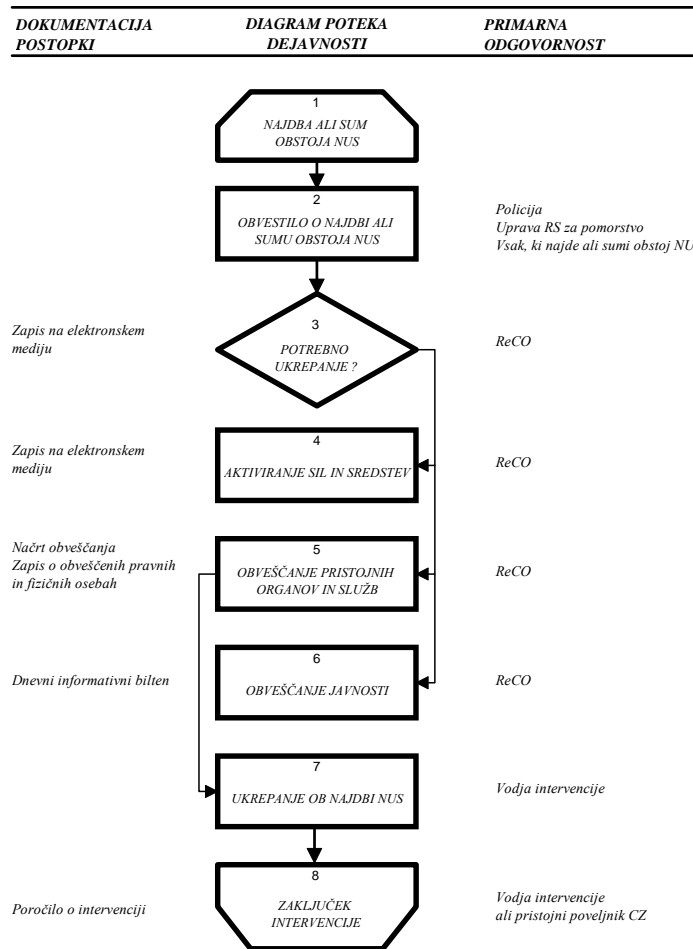

2 UKREPANJE

Aktivnosti, ki se izvajajo ob najdbi ali sumu obstoja NUS, so razvidne iz diagrama Ukrepanje ob najdbi ali sumu obstoja NUS. Izvajajo se naslednje aktivnosti:

- najdba oziroma odkritje ali sum obstoja NUS (v primeru prve najave);
- obvestilo o najdbi ali sumu obstoja NUS;
- aktiviranje sil in sredstev;
- obveščanje pristojnih organov in služb;
- ukrepanje ob najdbi NUS;
- obveščanje javnosti;
- zaključek intervencije.

UKREPANJE OB NAJDBI ALI SUMU OBSTOJA NUS

2.1 Najdba ali sum obstoja NUS

Ločimo dva principa odkrivanja oziroma najdbe NUS:

- načrtno preiskovanje terena v skladu s predhodno izdelanim elaboratu:
 - vizualno (in s pomočjo posebej izšolanih psov);
 - z detekcijo (uporaba detektorjev kovin, minoiskalcev ali drugih sredstev, ki omogočajo ugotavljanje prevodnosti tal, sevanja energij ipd.).
- najdba NUS pri gradbenih in drugih delih, pri obiskovanju narave ter ob spremembah zemeljske površine, ki so posledica naravnih nesreč (poplave, erozije tal ipd.).

Pripadnik enote za varstvo pred NUS, vodja intervencije ali poveljnik enote za varstvo pred NUS Civilne zaščite skupaj s pristojno organizacijsko enoto uprave, pripravi za posamezno zahtevnejšo intervencijo, uničenje ali razstavljanje NUS, elaborat za izvajanje del, ki ga potrdi predstojnik organizacijske enote uprave oziroma direktor uprave.

Elaborat iz prejšnjega odstavka mora vsebovati:

- ◆ namen in cilje intervencije z oceno ogroženosti;
- ◆ podatke o območjih, ki so predvidena za pregled, odstranitev, transport in uničevanje NUS;
- ◆ operativni načrt za izvajanje pregleda, identifikacijo, odstranitev, začasno skladiščenje ali uničenje NUS s postopkovniki;
- ◆ program usposabljanja udeležencev za intervencijo;
- ◆ navodilo za izvajanje varnostnih ukrepov;
- ◆ dnevne načrte dela;
- ◆ navodilo o skladiščenju, prevzemu, prevozu in uničenju NUS;
- ◆ načrt za ravnanje ob izrednih dogodkih;
- ◆ navodilo o uporabi sredstev zvez;
- ◆ podatke o pripadnikih enote za varstvo pred NUS Civilne zaščite in formacijah delovnih skupin, podatke o zdravniških pregledih, življenjskem zavarovanju in pogodbah s pripadniki enote;
- ◆ navodilo o vključevanju pripadnikov drugih enot ali služb v intervencijo;
- ◆ seznam materialno tehničnih sredstev;
- ◆ navodilo o uporabi posebnih vrst transporta (helikopterjev, vodnih plovil, žičnice in podobno);
- ◆ navodilo za izdelavo dnevnega in končnega poročila o intervenciji;
- ◆ oceno stroškov intervencije.

2.2 Obvestilo o najdbi ali sumu obstoja NUS

Obvestilo o najdbi oziroma odkritju ali sumu obstoja NUS so v Regijski center za obveščanje (112) dolžni sporočiti:

- OKC PU (113);
- Uprava RS za pomorstvo;
- vsak, ki najde ali sumi obstoj NUS.

Ob najdbi ali sumu obstoja NUS je pomembno, da Regijski center za obveščanje (ReCO) v čim krajšem času dobi kar najbolj popolno informacijo (o mestu nahajanja potencialnega NUS, uporabne – opisne podatke o sredstvu, okvirno količino najdenih NUS). Na osnovi obvestila o najdbi ali sumu obstoja NUS, operativni delavec ReCO aktivira potrebne sile in sredstva.

2.3 Aktiviranje sil in sredstev

Aktiviranje obsega postopke in aktivnosti, s katerimi se sile in sredstva za zaščito, reševanje in pomoč vpokličejo in organizirano vključijo v izvajanje zaščite, reševanja in pomoči. Varstvo pred NUS izvajajo enote Civilne zaščite za varstvo pred NUS, ob večjih akcijah pa se lahko za pomoč enotam Civilne zaščite uporabijo pripadniki Slovenske vojske, ki imajo pooblastilo ministra za obrambo, in druge specializirane enote (ELME, IRE).

Po prejemu obvestila o najdbi ali sumu obstoja NUS operativni delavec ReCO aktivira pripadnike pristojne enote Civilne zaščite za varstvo pred NUS v skladu z načrtom, ki je narejen za vsako enoto posebej. Vodja intervencijske enote po prihodu na kraj, kjer se nahaja NUS, sporoči v ReCO:

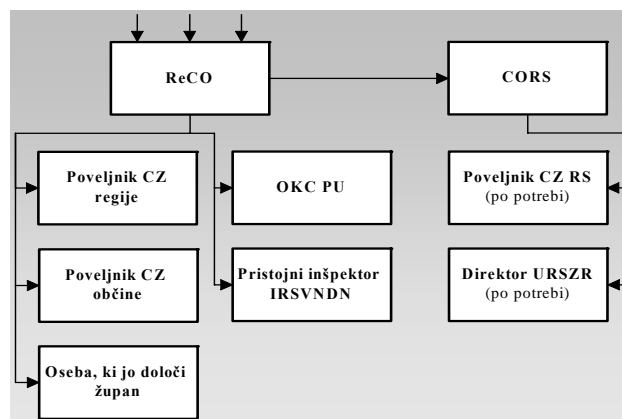
- natančno lokacijo najdenega NUS;
- vrsto sredstva (ime in njegova oznaka/kaliber);
- količino in težo najdenih NUS;
- opis izvedenih ukrepov za varnost ljudi in premoženja;
- predvideni postopek (odstranitev, prevoz in/ali uničenje NUS).

ReCO o najdbi NUS – za namen napotitve policistov na mesto najdbe - obvesti OKC PU v skladu s svojim navodilom (načrtom) o obveščanju v takšnem primeru

2.4 Obveščanje pristojnih organov in služb

ReCO posreduje podatke o najdbi NUS in izvedeni intervenciji Centru za obveščanje Republike Slovenije. Ob organizacijsko zahtevnejši intervenciji (najdba morske mine, najdba večjega števila NUS na enem mestu, najdba kemičnih granat ipd.) ReCO o najdbi NUS obvesti tudi pristojne organe in službe na regijski in občinski ravni.

Na spodnji sliki je prikazan potek obveščanja pristojnih služb.

2.5 Obveščanje javnosti

Obveščanje javnosti obsega:

- obveščanje ogroženega prebivalstva;
- obveščanje širše javnosti.

Obveščanje ogroženega prebivalstva je v pristojnosti lokalne skupnosti. Lokalna skupnost obvešča ogroženo prebivalstvo v skladu z načrti obveščanja ob naravnih in drugih nesrečah. Pri tem je poudarek na izvajanju zaščitnega ukrepa evakuacije, ki bi jo morali izvajati ogroženi prebivalci, če bi se naloge varstva pred NUS opravljale v naselju ali neposredni bližini poslovnih ali bivalnih objektov.

Širšo javnost se obvešča preko Dnevnega informativnega biltena, katerega pripravlja in distribuira Center za obveščanje Republike Slovenije (CORS), in drugih medijev.

Za obveščanje širše javnosti so zadolženi pristojni poveljnik Civilne zaščite ali vodja intervencije ter predstavniki državnih organov na kraju najdbe NUS, v okviru svojih pristojnosti in pooblastil.

2.6 Ukrepanje ob najdbi NUS

Intervencija je organizirano posredovanje pripadnikov ene ali več enot za varstvo pred NUS oziroma v primeru zahtev intervencije/akcije tudi drugih enot ali /in služb Civilne zaščite pri zaščiti, reševanju ljudi in premoženja, kulturne dediščine in okolja ter za preprečevanje nadaljnje škode in drugih posledic nesreče. Intervencija je končana, ko je odstranjena neposredna nevarnost za življenje ali zdravje ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja ter ko je odstranjena ali zmanjšana nevarnost nastajanja škode.

Za takojšnje ukrepanje ob najdbi ali sumu obstoja NUS je pripravljenih 8 regijskih enot Civilne zaščite za varstvo pred NUS (Vzhodno Štajerska, Zahodno Štajerska, Dolenjska, Ljubljanska, Gorenjska, Severno Primorska, Notranjska in Obalna regija). Ob obvestilu o najdbi NUS se na mesto najdbe napoti policijska enota, v primeru posebno nevarnih postopkov pa tudi enota prve medicinske pomoči.

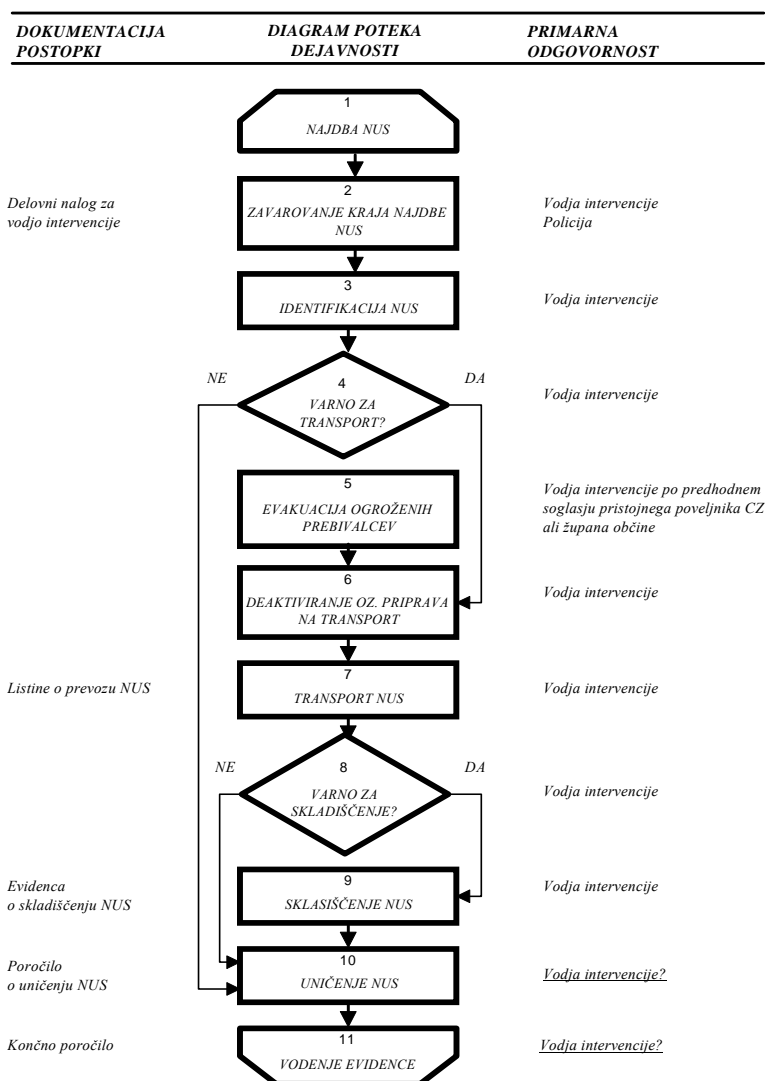
Ob najdbi NUS se izvajajo naslednje aktivnosti:

- zavarovanje kraja najdbe NUS;
- identifikacija NUS;
- deaktiviranje oziroma priprava za transport;
- uničenje NUS na kraju najdbe;
- transport NUS;
- skladiščenje v začasnem skladišču NUS;

in kasneje po največ 90 dneh skladiščenja:

- transport na poligon za uničenje;
- uničevanje NUS;
- vodenje zapisov o postopkih (evidence, slike).

UKREPANJE OB NAJDBI NUS

Zavarovanje kraja najdbe NUS

Lokacijo najdbe NUS je potrebno takoj ustrezno označiti z vidno oznako, ki opozarja na nevarnost, in fizično ali/in tehnično zavarovati. Fizično varovanje območja do prihoda pripadnikov enote za varstvo pred NUS opravlja policija.

Evakuacija

Evakuacija ogroženega prebivalstva se izvaja v primeru, kadar se opravljajo naloge varstva pred NUS v naselju ali v neposredni bližini poslovnih objektov in je s tem ogroženo življenje okoliškega prebivalstva. Za izvajanje evakuacije je odgovorna lokalna skupnost, ki evakuacijo izvaja po načrtih evakuacije.

Identifikacija NUS

Identifikacija NUS obsega prepoznavanje na podlagi značilnosti stanja posameznega NUS in oznakah ter literaturi. Tako se obvezno določi:

- naziv sredstva (tip npr. ročna bomba, topovska granata ipd.),
- določitev kalibra in teže,
- letnica sredstva (I svet vojna, druga ipd. ali konkretna letnica),
- ocena nevarnosti v zvezi s postopanjem glede na stanje sredstva (ali NUS vsebuje vžigalnik in v kasnem stanju je vžigalnik, ali je bilo NUS predhodno izstreljeno ali samo zapuščeno, ali je bilo NUS odvrženo (letalska bomba, ročna bomba itd.), ali NUS vsebuje kemični bojni strup in ali obstoja nevarnost izhajanja bojnega strupa v primeru odstranitve in transporta)

Dokumentacija se vodi na obrazcu NUS 2.

Transport NUS

Transport NUS obsega prevoz NUS od mesta najdbe do mesta za uničenje NUS ali do skladišča za začasno hrambo NUS. Za načrtovani odvoz NUS iz začasnega skladišča do mesta za uničenje se izvaja po elaboratu za transport. Voznik in sovoznik morata imeti voziško dovoljenje ADR.

Skladiščenje NUS

Skladiščenje NUS obsega (praviloma začasno) hrambo NUS do trenutka, ko se slednje transportira do mesta za uničenje. Skladiščenje se opravlja v za ta namen urejenih skladiščih, ki se nahajajo v okviru Izpostav URSZR, katere imajo enote za varstvo pred NUS. Evidenca najdenih oziroma skladiščenih sredstev se izvaja na obrazcu NUS B.

Uničenje oziroma deaktiviranje NUS

Uničenje oziroma deaktiviranje NUS poteka z:

- detonacijo;
- razbijanjem s pomočjo daljinskih aktivatorjev, linearnih kumulativnih nabojev in kumulativnih lijakov, diskov ...;
- odbijanjem vžigalnikov (s pomočjo posebnih razbijalcev/topov);
- sežigom;
- delno ali popolno razstavitvijo;
- trepanacijo (vrtanjem lukenj, s ciljem da se odstrani ali sežge eksploziv);
- kemično razgradnjo posameznih komponent;
- kombinacijo nekaterih od navedenih postopkov.

Vodenje evidence

Vodenje evidence se izvaja z namenom sledenja NUS od trenutka najdbe do trenutka njegovega uničenja oziroma onesposobitve do stanja, ko za okolico ni več nevarno (evidentira se v obrazcih NUS 1 do NUS 4 ter NUS A-B).

2.7 Zaključek intervencije

Intervencija se zaključi, ko se odstrani NUS in vodja intervencije ugotovi, da ni več nevarnosti zaradi NUS.

Intervencija se zaključi s poročilom o intervenciji na predpisanih obrazcih oziroma v zaključnem poročilu, če je šlo za elaborat za izvajanje del.

2.8 Letna poročila

V Sloveniji smo v zadnjem obdobju imeli naslenje število intervencij in najdenih NUS (glej tabelarične preglede po letih 2005, 2006, 2007, 2008:

2005

Enota	Število intervencij	Število kosov	Teža za kos (kg)	Skupna teža (kg)
Enote za varstvo pred NUS	390	12948		8178,36
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS DOLENJSKE REGIJE	43	4299		630,16
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS GORENJSKE REGIJE	16	123		32
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS JUŽNOPRIMORSKE REGIJE	10	793		86,9
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS LJUBLJANSKE REGIJE	44	921		148,46
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS NOTRANJSKE REGIJE	53	727		521,03
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS REGIJE MARIBOR	22	151		690
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS SEVERNOPRIMORSKE REGIJE	183	627		5885,32
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS ZAHODNOŠTAJERSKE REGIJE	19	5307		184,49

2006

Enota	Število intervencij	Število kosov	Teža za kos (kg)	Skupna teža (kg)
Enote za varstvo pred NUS	329	12032		12495,36
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS DOLENJSKE REGIJE	46	1308		1986,5
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS GORENJSKE REGIJE	18	4082		863
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS JUŽNOPRIMORSKE REGIJE	7	1082		768,35
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS LJUBLJANSKE REGIJE	36	1323		854,2
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS NOTRANJSKE REGIJE	33	131		424,88
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS REGIJE MARIBOR	26	1118		1083,5
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS SEVERNOPRIMORSKE REGIJE	145	1710		5682,45
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS ZAHODNOŠTAJERSKE REGIJE	18	1278		832,48

2007

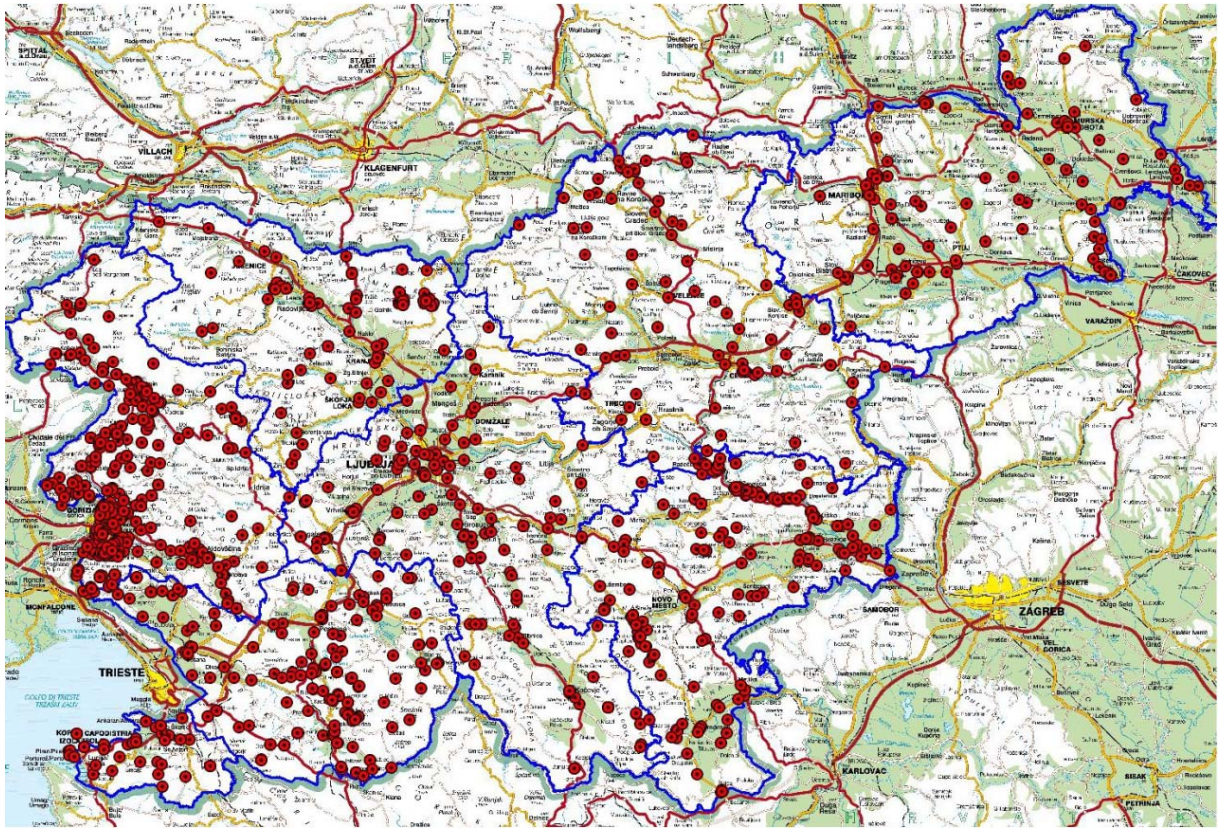
Enota	Število intervencij	Število kosov	Teža za kos (kg)	Skupna teža (kg)
Enote za varstvo pred NUS	370	3596		6839,9
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS DOLENJSKE REGIJE	44	82		471,3
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS GORENJSKE REGIJE	5	46		9,31
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS JUŽNOPRIMORSKE REGIJE	10	216		51,85
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS LJUBLJANSKE REGIJE	36	126		213,85
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS NOTRANJSKE REGIJE	45	91		284,88
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS REGIJE MARIBOR	37	2454		522,91
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS SEVERNOPRIMORSKE REGIJE	169	547		5177,5
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS ZAHODNOŠTAJERSKE REGIJE	24	34		108,3

2008

Enota	Število intervencij	Število kosov	Teža za kos (kg)	Skupna teža (kg)
Enote za varstvo pred NUS	362	4749		5940,71
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS DOLENJSKE REGIJE	76	479		830,7
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS GORENJSKE REGIJE	20	952		110,76
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS JUŽNOPRIMORSKE REGIJE	14	28		40,05
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS LJUBLJANSKE REGIJE	27	819		93,51
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS NOTRANJSKE REGIJE	32	590		257,43
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS REGIJE MARIBOR	26	627		379,3
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS SEVERNOPRIMORSKE REGIJE	148	1191		4054,36
ENOTA ZA VARSTVO PRED NUS ZAHODNOŠTAJERSKE REGIJE	19	63		174,6

3.0 Letna poročila

Statistični pregled najdb NUS v Sloveniji od leta 2004 naprej:

Pripravlil: Milan Lampret